

การศึกษาเชิงวิเคราะห์ความรุนแรงในภาพยนตร์ของควีนติน ทาแรนตีโน่
ด้วยหลักปรัชญาและศาสนา

AN ANALYTICAL STUDY OF VIOLENCE IN MOVIES OF QUENTIN TARANTINO
ON PHILOSOPHY AND RELIGION

ศิริเพ็ญ ชัยสนิท

Siripen Chaisanit

นักวิชาการอิสระ ด้านพุทธศาสนาและปรัชญา

Independent Scholar in Buddhism and Philosophy

E-mail: siripenchai@gmail.com

วันที่รับบทความ (Received) : 14 พฤษภาคม 2563

วันที่แก้ไขบทความ (Revised) : 29 พฤษภาคม 2563

วันที่ตอบรับบทความ (Accepted) : 29 พฤษภาคม 2563

บทคัดย่อ

บทความวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์ดังนี้ 1. เพื่อศึกษาความรุนแรงในภาพยนตร์ 2. เพื่อศึกษาความรุนแรงในภาพยนตร์ของควีนติน ทาแรนตีโน่ 3. เพื่อวิเคราะห์ความรุนแรงในภาพยนตร์ของ ควีนติน ทาแรนตีโน่ ด้วยหลักปรัชญาและศาสนา เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพซึ่งเน้นการวิจัยเชิงเอกสาร ศึกษาข้อมูลจากพระไตรปิฎก ตำราทางวิชาการ งานวิจัยและสารนิพนธ์ที่เกี่ยวข้องกับแนวคิดเรื่องการศึกษาเชิงวิเคราะห์ความรุนแรงในภาพยนตร์ของควีนติน ทาแรนตีโน่ ด้วยหลักปรัชญาและศาสนา

ผลการวิจัย พบว่า ความรุนแรงในภาพยนตร์ พบว่า ความรุนแรงเป็นประเด็นที่ได้รับการนำเสนออย่างต่อเนื่องในภาพยนตร์ เนื้อหาความรุนแรงในภาพยนตร์ถูกนำเสนอไปในประเด็นที่หลากหลาย ทั้งความรุนแรงเชิงโครงสร้างและความรุนแรงทางกายภาพ ซึ่งความรุนแรงทางกายภาพนั้นเป็นที่คุ้นชินมากที่สุดในภาพยนตร์ มีความสอดคล้องกับแนวคิดเรื่องความรุนแรงในพุทธปรัชญาเถรวาทว่าความรุนแรงนั้น คือการก่อความชั่วอย่างหนึ่ง ซึ่งเป็นทางแห่งบาปหรืออกุศลที่เราไม่ควรก้าวล่วง เรียกว่าอกุศลกรรมบถ 10 แบ่งได้เป็น 3 ประเภท คือ กายกรรม 3 วจีกรรม 4 และมโนกรรม 3

ความรุนแรงในภาพยนตร์ของ ควีนติน ทาแรนตีโน่ พบว่า ภาพยนตร์แต่ละเรื่องของ ควีนติน ทาแรนตีโน่ มีแก่นความคิด ในการนำเสนอเกี่ยวกับเรื่องความรุนแรงเป็นหลักสำคัญ และมีความเชื่อมโยงกับหลักปรัชญา ความเหมือนจริงและสภาวะล้ำจริง ตามแนวคิดของ ฌอง โปตริยาร์ด และเชื่อมโยงกับหลักศาสนา คือ แนวคิดจากคริสต์ศาสนา เรื่องกิเลสและตัณหาของมนุษย์ และเรื่องทาสและการปลดปล่อย ส่วน

แนวคิดจากพุทธศาสนาปรัชญาเถรวาท สอดคล้องกับเรื่องจริต 6 ว่าตัวละครเอกที่ปรากฏอยู่ในภาพยนตร์นั้นมีลักษณะ ชัดเจนว่าเป็นผู้มีจริตแบบโทสจริต และโมหจริต

วิเคราะห์ความรุนแรงในภาพยนตร์ของเคเวนติน ทาแรนติโน่ ด้วยหลักปรัชญาและศาสนา พบว่า ความรุนแรงในภาพยนตร์ของเคเวนติน ทาแรนติโน่ เมื่อพิจารณาตามหลักอภิปรัชญา 10 นั้น ได้สะท้อนให้เห็นภาพของความรุนแรงได้ตั้งแต่ต้นทางจนถึงปลายทาง ตั้งแต่ความรู้สึกนึกคิดของตัวละคร (มโนกรรม) สะท้อนให้เห็นว่าตัวละครส่วนใหญ่ตกอยู่ในอำนาจความพยาบาทและมีมิฉนาทิกฤติ ไม่สามารถระงับชีวิตให้ดำเนินไปอย่างถูกต้องของคลองธรรมได้ จึงเลือกแสดงออกถึงความรุนแรงนั้นออกมาทางกายกรรมและวจีกรรม การใช้ความรุนแรงในเชิงกายกรรมพบว่า ตัวละครมักใช้การฆ่าและทำร้ายกัน (ปาณาติปาต) มาเป็นเครื่องมือในการระบายความโกรธเกลียดและแก้แค้น ในเชิงวจีกรรม พบว่ามีการใช้ การโกหก (มุสาวาท) การพูดส่อเสียด (ปิสุณวาจา) และการพูดคำหยาบ (ผรุสวาท) มาทำร้ายตัวละครฝั่งตรงข้าม และความรุนแรงประเภทนี้มักเป็นชนวนก่อให้เกิดความรุนแรงในเชิงกายกรรมตามมา

คำสำคัญ : ความรุนแรง, ภาพยนตร์, หลักปรัชญาและศาสนา

ABSTRACT

The objectives of this research article were: 1. To study violence in movies 2. To study violence in Quentin Tarantino's movies 3. To analyze violence in Quentin Tarantino's movies on philosophy and religion. The thesis was the qualitative research and documentary research methodology, the data was analyzed using the data from the Tipitaka and relevant texts/documents, especially the thesis of concept about the analytical study of violence in movies of Quentin Tarantino on Philosophy and Religion.

The results of the study were as follows: Violence in movies is a point that has been presented continuously, Violence contents and details have been presented in various scenarios such as structural violence and physical violence which is the most appearance in the movies. This type of violence is related to violence concept in Theravada principles which mentioned that violence is the way of evilness creation and we should not get involved—the way of bad action). The way of bad action consists of 3 types of bodily action, 4 types of verbal action, and 3 types of mental action. Violence in Quentin Tarantino's movies has got a theme that presents violence as the majority and also it is connected to Philosophy in term of simulacra and hyper-reality. This philosophy concept has belonged to Jean Baudrillard. Not only his movies are connected to Philosophy, but they are also connected to Christianity principles about human defilement and craving, and slavery and release. Besides Christianity, his movies are also connected to Theravada Buddhism. They are able to be related to six type of characteristic behaviour since his main

players showed hate and delusion very clearly. Analyze violence in Quentin Tarantino's movies on Philosophy and Religion. Based on Theravada principles by the ten-way of bad action. The results of his movies shows the violence from the beginning until the end of them. According to the way of bad action, most of his players have got mental actions about ill-will and false view until they are not able to put themselves back to a right way. From this reason, his players choose violence as a solution to show bodily actions and verbal actions. For bodily actions, players always kill and hurt each other (destruction of life) to decrease hate and revenge. For verbal actions, players always use false speech, malicious speech, and harsh speech to hurt other's feelings. Importantly, verbal actions lead to bodily actions.

Keywords: Violence, Movies, Philosophy and Religion

1. บทนำ

“ภาพยนตร์” ถือเป็นสื่อสากลแขนงหนึ่งที่ได้รับค่านิยมแพร่หลายอย่างยิ่งในยุคนี้ เป็นสื่อที่ช่วยสะท้อนให้เห็นภาพความเป็นมนุษย์ในหลากหลายมิติอารมณ์ และยังสามารถดึงอารมณ์ร่วมเข้าไปฝังในจิตใจของผู้ชมได้ง่ายและรวดเร็ว และปฏิเสธไม่ได้เลยว่าในภาพยนตร์แทบทุกเรื่อง มักจะมีการแสดงออกถึงความรุนแรงร่วมอยู่ด้วยไม่มากก็น้อย ความรุนแรงในภาพยนตร์ (Violence in film) มีหลายรูปแบบ ทั้งในแง่วิธีการนำเสนอผ่านเนื้อเรื่อง ตัวละคร บทสนทนา การแสดง ลักษณะทางด้านภาพและเสียง ฯลฯ ซึ่งในการสื่อความหมายความรุนแรงที่ปรากฏนั้นอาจไม่ได้ตั้งใจให้เกิดความรุนแรงในแง่พฤติกรรมเลียนแบบ แต่ตั้งใจที่จะสร้างแรงจูงใจด้วยอารมณ์และเหตุผลบางประการที่เอื้อต่อการบรรลุวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้ ความรุนแรงที่เราพบเห็นในภาพยนตร์ ตัวละครมักจะนำเสนอความรุนแรงนั้น ๆ อาทิ การทะเลาะวิวาท การทำร้ายร่างกาย การฆาตกรรมผู้อื่น การฆ่าตัวตาย รวมไปถึงอุบัติเหตุและภัยพิบัติที่ก่อให้เกิดความเสียหายในชีวิตและทรัพย์สินของตัวละคร เป็นต้น โดยมีการใช้ภาษาภาพยนตร์ ซึ่งก็คือลักษณะทางด้านภาพและเสียง เป็นเครื่องมือในการนำเสนอ ไม่ว่าจะเป็นการใช้มุมกล้อง หรือขนาดภาพต่าง ๆ การตัดต่อแบบสโลว์โมชั่น (Slow Motion) และ การใช้เทคนิคพิเศษ (Special Effect) ให้เกิดความสมจริง

การนำเสนอความรุนแรงในภาพยนตร์มีความแตกต่างกันไปตามแต่ละประเภท กล่าวคือในภาพยนตร์ต่อสู้ ตัวเอกจะใช้ความรุนแรงเพื่อยุติปัญหาขณะที่ตัวร้ายจะใช้ความรุนแรงเพื่อให้ได้สิ่งของหรือผลประโยชน์ที่ต้องการ ในภาพยนตร์รัก ความรักจะเป็นปัจจัยหลักที่ก่อให้เกิดความรุนแรง ทั้งการใช้ความรุนแรงเพื่อปกป้องคนที่ตนรักหรือเพื่อแย่งชิงให้ได้มาซึ่งคนที่รัก ในภาพยนตร์ตลก ความรุนแรงจะถูกนำเสนอแบบสนุกสนานหรือตลก ในภาพยนตร์สยองขวัญจะนำเสนอว่าการใช้ความรุนแรงจะนำไปสู่จุดจบแบบโศกนาฏกรรม และในภาพยนตร์ชีวิตความรุนแรงจะเกิดจากการอบรมเลี้ยงดู หรือปมปัญหาภายในจิตใจ และตัวละครจะใช้ความรุนแรงเพื่อระบายความอัดอั้นหรือปมปัญหาของตนเอง เป็นต้น

ด้วยเหตุนี้ จึงทำให้เกิดการจัด Rating ภาพยนตร์เพื่อคัดแยกผู้ชมให้เหมาะสมกับเนื้อหาของ ภาพยนตร์แต่ละประเภท และสิ่งหนึ่งที่สะท้อนออกมาอย่างเห็นได้ชัดก็คือ ปัญหาการลอกเลียนแบบพฤติกรรม ความรุนแรงจากภาพยนตร์ที่รับชม ซึ่งเป็นเรื่องที่ถกเถียงกันมานานในแวดวงนักวิชาการ ที่แม้เราไม่อาจ กล่าวโทษได้ว่าผลพวงทั้งหมดมาจากภาพยนตร์ แต่ก็ปฏิเสธไม่ได้ว่าภาพยนตร์นั้น มีส่วนสนับสนุนให้เกิดความ รุนแรงดังกล่าวขึ้นไม่ทางใดก็ทางหนึ่ง ซึ่งผู้ชมต้องพิจารณาอย่างมีเหตุผล ภาพยนตร์ที่มีฉากก้าวร้าวหรือมี ความรุนแรงมาก ๆ อาจจะไปสู่การเกิดพฤติกรรม การลอกเลียนแบบได้ ในยุคก่อนนั้น ภาพยนตร์จะ มีฉากที่แสดงให้เห็นถึงความก้าวร้าวน้อยกว่าปัจจุบัน อย่างเช่น เรื่อง SAW และ Friday Thirteen นั้น เป็น ภาพยนตร์ที่มีความก้าวร้าวในระดับที่มากเกินไป โดยมีฉากที่แสดงให้เห็นถึงความโหดเหี้ยม การลงมือ ฆาตกรรมที่มีความแปลกใหม่และพิสดาร ทั้งยังมีฉากที่แสดงให้เห็นถึงการกระทำรุนแรงที่ชัดเจนมากเกินไป เหตุ ทำให้ผู้ชมในบางกลุ่ม เช่น เด็ก เยาวชน เกินที่จะรับชมได้ ในความเป็นจริงนั้น ภาพและฉากต่าง ๆ ใน ภาพยนตร์ที่จำเป็นต้องมีการแสดงให้เห็นถึงความรุนแรงอย่างยิ่งยวด อาจไม่จำเป็นต้องมีภาพที่รุนแรงปรากฏ อยู่อย่างโจ่งแจ้งก็ย่อมได้ เช่น ฉากจัดฟันที่ต้องแสดงภาพให้เห็นว่าจัดจริง ๆ นั้นไม่มีความจำเป็นต้องนำเสนอ ลงไปในภาพยนตร์ แต่อาจจะแสดงภาพในอีกมุมหนึ่งเพื่อให้ผู้ชมเกิดความหวาดเสียวก็เพียงพอ ส่วนการปลุก เร้า แม้เพียงแค่ครั้งแรกก็อาจจะทำให้เกิดปัญหา และความพยายามในการสรรหาสิ่งปลุกเร้าขึ้นได้ และเมื่อ สรรหาสิ่งปลุกเร้ามากขึ้น ก็จะกลายเป็นเรื่องปกติธรรมดาไป ผลที่ตามมาก็คือ การแสดงออกทางพฤติกรรมที่ เป็นการเลียนแบบพฤติกรรมในสิ่งที่ได้ปลุกเร้ามา สิ่งสำคัญในภาพยนตร์ทุกเรื่องก็คือ มีตัวละครที่แสดงออกถึง ความก้าวร้าวหรือไม่ ถ้ามี ผู้สร้างมีเจตนาอย่างไรในการนำเสนอ ประเด็นนี้ถือเป็นเรื่องสำคัญที่ควรพิจารณา อย่างยิ่ง

“ความรุนแรง” (Violence) เป็นสิ่งไม่พึงปรารถนาของคนทุกชนชาติ ทุกสังคม ทุกหมู่เหล่า แต่เป็นที่ น่าประหลาดใจอย่างยิ่งว่าเหตุใดเรื่องราวความรุนแรงยังคงปรากฏให้เห็นผ่านสื่อต่าง ๆ อยู่ทุกเมื่อเชยวัน ไม่ว่าจะ เป็นความรุนแรงระดับบุคคลหรือในระดับสังคม ทั้งในโลกของความเป็นจริง รวมถึงในโลกจำลองอย่าง ภาพยนตร์ และในบรรดาภาพยนตร์ที่เน้นความรุนแรง ซึ่งถูกผลิตขึ้นมาไม่ขาดหายไปจากสังคมนั้น งานของเค วนติน เจอโรม ทาแรนติโน มักถูกกล่าวถึงบ่อย ๆ เพราะ ทาแรนติโนถือเป็นผู้กำกับและเขียนบทภาพยนตร์ ชาวอเมริกัน ที่ได้รับการยอมรับในวงกว้างว่าเป็นผู้มีความรู้อย่างถ่องแท้ในแนวทางหนังอาชญากรรม และสร้าง ภาพยนตร์แนวนี้ออกสู่สายตาผู้ชมมาอย่างสม่ำเสมอ

ทาแรนติโน เกิดเมื่อ 27 มีนาคม ค.ศ.1963 ที่เมืองนอกซ์วิลล์ รัฐเทนเนสซี ประเทศสหรัฐอเมริกา เขาได้รับการยกย่องอย่างสูงว่าเป็นผู้กำกับที่สามารถไต่เต้าขึ้นมาจากการเป็นพนักงานร้านเช่าวิดีโอ จากการ ทำงานคลุกคลีอยู่กับภาพยนตร์ในร้านเช่าวิดีโอนี้เอง ทำให้เขาได้ซึมซับรับทราบและเรียนรู้เรื่องราวเกี่ยวกับ ภาพยนตร์มาจากวัตถุดิบใกล้ตัวจำนวนมากมายในเวลานั้น โดยเฉพาะภาพยนตร์ในแนวอาชญากรรมที่เขาชื่นชอบมากที่สุด แม้การไต่เต้าขึ้นมาเป็นผู้กำกับของเขานั้นทำให้ได้รับคำยกย่องชมเชยมากมาย แต่ตัวเขาเอง กลับกล่าวว่า สิ่งที่เขาภูมิใจมากกว่าคำชื่นชมนั้น ก็คือ “การนั่งดูหนังสยองขวัญแทนการกินข้าวและราวกับทำ วิทยานิพนธ์เล่มหนาของปริญญาโท เป็นสิ่งที่เขาภูมิใจมากกว่า” ทาแรนติโนเริ่มต้นชีวิตการเป็นผู้กำกับ ผู้สร้าง ภาพยนตร์อิสระ ด้วยภาพยนตร์เรื่อง My Best Friend's Birthday ทำให้ชื่อเสียงของเขาเริ่มเป็นที่รู้จัก และ

รู้จักมากยิ่งขึ้นด้วยผลงานเรื่องต่อ ๆ มา อันได้ Reservoir Dogs (1992), Pulp Fiction (1994), Jackie Brown(1997), Kill Bill (ภาค 1, 2003 และ ภาค 2, 2004), Death Proof (2007), Inglourious Basterds (2009) Django Unchained (2013) และ The Hateful Eight (2015) ผลงานของเขามีเอกลักษณ์เฉพาะตัว ที่ใช้เทคนิคการเล่าเรื่องแบบไม่เป็นเส้นตรง และมีสุนทรียภาพแห่งความรุนแรง

ดังนั้น ทาแรนติโนประสบความสำเร็จอย่างยิ่งสำหรับการทำภาพยนตร์แนวนี้ เพราะผลงานของเขาถูกเสนอเข้าชิงรางวัลสำคัญ ๆ รวมถึงได้รับรางวัลมากมายสมควร เป็นต้นว่า เขาได้รับรางวัล Palm D'Or จากเทศกาลภาพยนตร์เมืองคานส์ ได้รับรางวัลลูกโลกทองคำ สาขาบทภาพยนตร์ ยอดเยี่ยม รวมถึงรางวัลออสการ์สาขาบทภาพยนตร์ยอดเยี่ยมจากเรื่อง Pulp Fiction ในปี 1994 และในปี 2007 นิตยสารโททอลฟิล์ม นิตยสารภาพยนตร์ชื่อดังของประเทศอังกฤษ ได้จัดอันดับให้ทาแรนติโนเป็นผู้กำกับที่ยอดเยี่ยมตลอดกาล อันดับที่ 12 ของวงการภาพยนตร์

ภาพยนตร์ของทาแรนติโนทุกเรื่องล้วนมีความรุนแรงเป็นแก่นสำคัญในการดำเนินเรื่อง ตัวละครในเรื่องส่วนใหญ่แสดงให้เห็นถึงความรุนแรงในด้านกายกรรม วจีกรรม อันเป็นผลสะท้อน มาจากมโนกรรม โดยตรง ซึ่งปรากฏให้เห็นชัดเจนอยู่ตลอดทั้งเรื่อง เช่น ฉากทรมานและเฆี่ยนใบหูตำรวจ ใน Reservoir Dogs หรือฉากที่ตัวละครหญิง ตัวละครเอกของเรื่องต่อสู้กับฝ่ายตรงข้าม แบบหนึ่งต่อร้อยในภาพยนตร์เรื่อง Kill Bill ภาค 1 ก็ปรากฏให้เห็นภาพการฟันแขน ฟันขา ฟันศีรษะ ควักลูกตา เป็นต้น ซึ่งสาเหตุของความรุนแรงที่เกิดขึ้นในภาพยนตร์ของทาแรนติโน ก็เกิดขึ้นมาจากกิเลสที่เป็นรากเหง้าของอกุศล คือ ราคะ โทสะ และโมหะ ที่ผลักดันออกมาจากภายในจิตใจของตัวละครให้แสดงออกมาทางกายและวาจา ที่ส่งผลกระทบต่อตนเองและผู้อื่นเป็นความทุกข์ ความเดือดร้อน

ฉะนั้น ผู้วิจัยจึงมีความสนใจการศึกษาเชิงวิเคราะห์ความรุนแรงในภาพยนตร์ของควอนติน ทาแรนติโน ด้วยหลักปรัชญาและศาสนา เพื่อเป็นแนวทางให้แก่ผู้สร้างสื่อต่าง ๆ อันถือเป็นแหล่ง การเรียนรู้สำคัญที่มีส่วน ชี้นำพฤติกรรมของคนในยุคปัจจุบัน และเพื่อเป็นคติเตือนใจให้แก่สังคม

2. วัตถุประสงค์ของการวิจัย

การวิจัยเรื่องการศึกษาเชิงวิเคราะห์ความรุนแรงในภาพยนตร์ของควอนติน ทาแรนติโน ด้วยหลักปรัชญาและศาสนา มีวัตถุประสงค์ดังต่อไปนี้

1. เพื่อศึกษาความรุนแรงในภาพยนตร์
2. เพื่อศึกษาความรุนแรงในภาพยนตร์ของควอนติน ทาแรนติโน
3. เพื่อวิเคราะห์ความรุนแรงในภาพยนตร์ของควอนติน ทาแรนติโน ด้วยหลักปรัชญาและศาสนา

3. บทสรุป

การศึกษาเชิงวิเคราะห์ความรุนแรงในภาพยนตร์ของควอนติน ทาแรนติโน ด้วยหลักปรัชญาและศาสนา มุ่งให้เห็นปัญหาและสาเหตุของความรุนแรง และลักษณะของของความรุนแรงที่ปรากฏในภาพยนตร์ 3 เรื่องของควอนติน ทาแรนติโน โดยการนำหลักธรรมเรื่องอกุศลกรรมบถ 10 มาใช้ในการวิเคราะห์ ซึ่ง

อภุศลกรรมบถนี้มี โสกะ โทสะ และโมหะเป็นเหตุปัจจัยให้เกิด โมหะหรืออวิชชาเกิดกับอภุศลจิตทุกดวง โมหะเป็นรากเหง้าของอภุศลทั้งปวง ขณะใดที่เป็นอภุศลกรรมบถขณะนั้นต้องมีโมหะ อภุศลกรรมบถบางอย่างเกิดจาก โสกะ แต่บางอย่างก็เกิดขึ้นเพราะโทสะ โดยในที่นี้ได้แบ่งความรุนแรงออกเป็น 3 ด้าน คือความรุนแรงในเชิงกายกรรม ความรุนแรงในเชิงวจีกรรม และความรุนแรงในเชิงมโนกรรม ซึ่งจะช่วยให้มองเห็นและเข้าใจความรุนแรงที่เกิดขึ้นในภาพยนตร์ของทาแรนติโนได้ตั้งแต่ต้นทาง คือ ความรุนแรงเชิงมโนกรรม ที่คอยขับเคลื่อนผลักดันให้เกิดความรุนแรงเชิงกายกรรมและความรุนแรงเชิงวจีกรรมตามมา

ในงานนี้ผู้วิจัยศึกษาวิเคราะห์ความรุนแรงในภาพยนตร์ของ เคเวนดิน ทาแรนติโน ด้วยหลักปรัชญาและศาสนา มีวัตถุประสงค์ในการศึกษา 3 ข้อ คือ 1. เพื่อศึกษาความรุนแรงในภาพยนตร์ 2. เพื่อศึกษาความรุนแรงในภาพยนตร์ของเคเวนดิน ทาแรนติโน 3. เพื่อวิเคราะห์ ความรุนแรงในภาพยนตร์ของเคเวนดิน ทาแรนติโน ด้วยหลักปรัชญาและศาสนา ดังนั้น ผู้วิจัยจึงขอสรุปประเด็นต่าง ๆ ที่ได้จากการศึกษาวิจัยดังต่อไปนี้

1. จากการศึกษาวิจัยในประเด็นเรื่องความรุนแรงในภาพยนตร์ ผู้วิจัยพบว่า ความรุนแรงคือปัญหาหนึ่งที่ไม่เคยว่างเว้นไปจากประวัติศาสตร์ความเป็นมนุษย์ และเป็นประเด็นการนำเสนออย่างหนึ่งที่ไม่เคยหายไปจากโลกภาพยนตร์ และภาพยนตร์ที่นำเสนอความรุนแรง ยังคงได้รับความสนใจจากผู้ชมเสมอมา ประเด็นความรุนแรงถูกฉายซ้ำและมีการปรับเปลี่ยนไปตามปัจจัยทางสังคมและโลกทัศน์ของคนที่เปลี่ยนแปลงไปในแต่ละยุคสมัยแต่ละบริบทสังคม โดยการถ่ายทอดจากผู้กำกับแต่ละคนที่น่าสนใจผ่านโครงเรื่อง (Plot) ความขัดแย้ง (Conflict) ตัวละคร (Character) แก่นความคิด (Theme) ฉาก (Scene) จุดยืนในการเล่าเรื่อง (Point of View) สัญลักษณ์พิเศษ (Symbol) ตลอดจนองค์ประกอบด้านภาพและเสียง ซึ่งจะสอดคล้องกับลักษณะของภาพยนตร์แต่ละประเภท (Film Genre)

เนื้อหาความรุนแรงในภาพยนตร์ถูกนำเสนอไปในประเด็นที่หลากหลาย ซึ่งสามารถแบ่งออกได้เป็น 2 ประเภทตามทฤษฎีความรุนแรง ได้แก่ 1) ความรุนแรงแบบไม่ลงมือ (Passive Violence) หรือ ความรุนแรงเชิงโครงสร้าง (structural Violence) อาจแบ่งได้ตามอารมณ์ความรู้สึกและพฤติกรรมได้เป็น 5 กลุ่ม กลุ่มที่ 1 คือ ความโกรธ มีทั้งความโกรธที่เป็นธรรมและไม่เป็นธรรม กลุ่มที่ 2 คือ ความเกลียด มีทั้งความเกลียดต่อตัวบุคคลและความเกลียดในการกระทำ กลุ่มที่ 3 คือ อคติ มีทั้งอคติทางเพศ เชื้อชาติ และสีผิว กลุ่มที่ 4 และกลุ่มที่ 5 คือ การเก็บกด และการกดขี่ มีทั้งทางด้านเศรษฐกิจ สังคม ศาสนา และการเมือง และ 2) ความรุนแรงทางกายภาพ (Physical Violence) คือ การใช้กำลังคุกคามหรือทำร้ายเพื่อควบคุมหรือครอบครองบุคคลหรือทรัพย์สินของบุคคลอื่น ซึ่งเนื้อหาความรุนแรงที่เห็นประจักษ์ชัดเจนที่สุดในโลกภาพยนตร์ที่ผู้ชมเห็นกันจนชินตา ก็คือความรุนแรงทางกายภาพ โดยมีความรุนแรงเชิงโครงสร้างแฝงเร้นอยู่เบื้องหลัง และเป็นประเด็นสำคัญที่เป็นพื้นฐานสนับสนุนให้เกิดความรุนแรงทางกายภาพตามมาในภาพยนตร์

เมื่อพิจารณาในเนื้อหาข้างต้นพบว่า มีความสอดคล้องกับแนวคิดเรื่องความรุนแรงในพุทธปรัชญาเถรวาท ว่า ความรุนแรงนั้น เกิดขึ้นจากกิเลสอันเป็นรากเหง้าของอภุศลที่แฝงอยู่ในจิตใจของมนุษย์แต่ละบุคคล ซึ่งเหตุให้เกิดกิเลสหรือรากเหง้าของกิเลสนี้เรียกว่า อภุศลมูล มีอยู่ 3 อย่าง ได้แก่ โสกะ คือความละโมภะมากอยากได้ โทสะ คือ ความคิดประทุษร้าย และโมหะ คือความหลง อวิชชา รู้อะไรไม่แจ่มแจ้ง แล้วถูกแรงบีบคั้นให้แสดงออกมาทางการกระทำผ่านทางวาจาและทางกาย ที่เราเรียกว่าทุจริต 3 ได้แก่ กายทุจริต

วชิรจรี และ มโนจรี ซึ่งสามารถจำแนกออกไปได้เป็น 10 อย่าง เรียกว่าอภิสถากรรม 10 แบ่งได้เป็น 3 ประเภท ได้แก่ กายกรรม 3 วชิกรรม 4 และมโนกรรม 3 ซึ่งเป็นทางแห่งบาปหรืออภิสถากรรมที่เราไม่ควรก้าวล่วง และในภาพยนตร์ก็คือโลกจำลองที่สะท้อนให้เห็นความรุนแรงของมนุษย์ตามแนวคิดนี้ได้เป็นอย่างดี เนื่องจากผู้ผลิตภาพยนตร์ได้นำเอาเรื่องราวหรือข่าวสารที่เกี่ยวกับความรุนแรงที่เกิดขึ้นจริงในสังคมมา ดัดแปลงผสมผสานกับจินตนาการและถ่ายทอดออกมาเป็นบทภาพยนตร์

ภาพยนตร์จึงมีบทบาทมากกว่าการให้ความบันเทิง ฉะนั้นภาพยนตร์เรื่องใดที่มีการนำเสนอความรุนแรงที่เกินขอบเขตด้านศีลธรรม จริยธรรมของสังคม เช่น การก่ออาชญากรรม การกระทำที่ชวนหวาดเสียว สยดสยอง การแสดงออกทางเพศที่รุนแรง ฯลฯ ตามหลักจิตวิทยาเชื่อกันว่าการบ่มเพาะความรุนแรงที่เล็กน้อยจากภาพยนตร์นั้นมีส่วนส่งเสริมให้เกิดความคิด มีอิทธิพลต่อบุคคลอาจทำให้เกิดพฤติกรรมเลียนแบบ (Modeling/Imitation) หรือ ความซาซิมที่มากขึ้น (Desensitization/Tolerance) ทำให้ผู้ชมรู้สึกพึงพอใจกับการใช้ความรุนแรง เป็นต้น จนนำไปสู่การแสดงพฤติกรรมที่เป็นภัยต่อสังคมได้ในที่สุด ดังนั้น การนำเสนอความรุนแรงในภาพยนตร์จึงควรได้รับการควบคุมให้อยู่ในขอบเขตที่เหมาะสม และเป็นไปอย่างสมเหตุสมผล

2. จากการศึกษาวิจัยในประเด็นเรื่องความรุนแรงในภาพยนตร์ของควอนติน ทาแรนตีโน ผู้วิจัยพบว่า ภาพยนตร์แต่ละเรื่องของควอนติน ทาแรนตีโน มีแก่นความคิด (Theme) ในการนำเสนอเกี่ยวกับเรื่องความรุนแรงเป็นหลักสำคัญ โดยการสร้างสถานการณ์ในภาพยนตร์ให้ตัวละครต้องประสบกับสถานการณ์ที่บีบคั้น และผลักดันให้ตัวละครแต่ละตัวต้องใช้ความรุนแรงเพื่อแก้ปัญหา หรือเพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์บางอย่างที่ตัวเองปรารถนา ทำให้เกิดปัญหาขึ้นภายในจิตใจ มีความพยายามท้อแท้อย่างแรงกล้าจนทำให้ต้องกลายเป็นคนก้าวร้าวดุร้าย และพร้อมที่จะทำร้ายศัตรูและคนที่เข้ามาขวางทางชีวิตอย่างขาดความยับยั้งชั่งใจ และไร้ซึ่งความปรานี การสร้างประเด็นความรุนแรงในภาพยนตร์ของควอนติน ทาแรนตีโน มีความเชื่อมโยงกับหลักปรัชญาความเสมือนจริง (simulacra) และสภาวะล้ำจริง (hyper reality) ตามแนวคิดของฌอง โบตริยาร์ด (Jean Baudrillard) ภาพยนตร์ของควอนติน ทาแรนตีโน ถือว่าได้รับอิทธิพลจากทฤษฎีของโบตริยาร์ดอย่างมาก ในเชิงของการใช้สภาวะล้ำจริง (hyper reality) ทาแรนตีโน เล่นกับความคิดนี้ โดยการผสมผสานข้อมูลอ้างอิงต่าง ๆ และสัญญาณแทนความจริง โดยการสร้างสรรค์และผสมผสานความจริงในรูปแบบของเขาเอง โดยการสื่อให้เห็นภาพความรุนแรงทางกายภาพ (Physical Violence) ที่มีลักษณะมากเกินกว่าความเป็นจริง ด้วยภาพเลือดที่พุ่งออกมาจากอวัยวะราวกับมิใช่เลือดจริง ๆ และถูกนำเสนอให้ดูน่าทึ่งจนเกินจินตนาการ หรือการจงใจบิดเบือนประวัติศาสตร์ให้เปลี่ยนแปลงไปจากความเป็นจริง แล้วเล่าประวัติศาสตร์หน้าใหม่ลงในโลกภาพยนตร์ของตัวเองอย่างอิสระ ก็เป็นการทะลวงกำแพงระหว่างโลกจริงและโลกเสมือน แล้วพาผู้ชมก้าวข้ามโลกแห่งความจริงมาสู่โลกแห่งสภาวะล้ำจริงได้อย่างแนบเนียน

ส่วนหลักศาสนาที่เกี่ยวกับการสร้างภาพยนตร์ของควอนติน ทาแรนตีโน พบว่า สัมพันธ์กับแนวคิดจากคริสต์ศาสนา คือ 1) เรื่องกิเลสและตัณหาของมนุษย์ โดยตัวละครแต่ละตัวในภาพยนตร์ของควอนติน ทาแรนตีโน ก็คือภาพสะท้อนให้เห็นถึงกิเลสและตัณหาที่มีแฝงฝังอยู่ในตัวมนุษย์ทุกคน และรอวันแสดงให้เห็นเป็นประจักษ์ชัดผ่านทางพฤติกรรมของแต่ละบุคคล เมื่อได้รับแรงบีบคั้นจากภายนอกมาโน้มนำ และ 2) เรื่องทาสและการปลดปล่อย ที่มีการนำเสนอไว้ในประเด็นที่ตรงไปตรงมา และในเชิงเปรียบเทียบ โดยให้ตัวละคร

ต้องตกเป็นทาสของบางสิ่งบางอย่าง ไม่ว่าจะเป็นทาสของวัตถุ ทาสของความแค้น ทาสของความเกลียดชัง ทาสของความคิดความเชื่อ ทาสของความมั่งงายในระบอบทางการเมือง ฯลฯ ส่วนแนวคิดจากพุทธศาสนา ปรัชญาเถรวาท พบว่า ในพระพุทธานามมีหลักพุทธธรรมที่สำคัญหมวดหนึ่ง ที่กล่าวถึงลักษณะพื้นเพนิสัยของมนุษย์ที่แตกต่างกันไปในนั้นคือจริต 6 ซึ่งสามารถนำมาอธิบายลักษณะของตัวละคร (character) ที่ปรากฏอยู่ในภาพยนตร์ของเคนวอดิน ทาแรนติโน่ ได้ โดยจากเนื้อหาในภาพยนตร์ของทาแรนติโน่ที่ส่วนใหญ่มีแก่นเรื่องเกี่ยวกับการแก้แค้นและการใช้ความรุนแรงในการแก้ปัญหา จึงส่งผลให้ตัวละครเอกที่ปรากฏอยู่ในภาพยนตร์นั้นมีลักษณะ (character) ชัดเจนว่าเป็นผู้มีจริตแบบโทสจริต และโมหจริต ส่วนจริตแบบอื่น ๆ ก็พบว่ามีการปรากฏให้เห็นอยู่ด้วยเช่นกัน ทว่าไม่โดดเด่นเท่าตัวละครแบบโทสจริต และโมหจริต ซึ่งพบว่ามีอยู่ในภาพยนตร์ทุกเรื่องของเคนวอดิน ทาแรนติโน่

3. จากการศึกษาวิจัยในประเด็นการวิเคราะห์ความรุนแรงในภาพยนตร์ของเคนวอดิน ทาแรนติโน่ ด้วยหลักปรัชญาและศาสนา ผู้วิจัยพบว่า ความรุนแรงในภาพยนตร์ของ เคนวอดิน ทาแรนติโน่ เมื่อพิจารณาตามหลักอภิปรัชญา 10 นั้น ได้สะท้อนให้เห็นภาพของความรุนแรงได้ตั้งแต่ต้นทางจนถึงปลายทาง เริ่มจากการสะท้อนความรุนแรงในเชิงมโนกรรมของตัวละครแต่ละตัว ซึ่งเป็นแสดงการเคลื่อนไหวทางใจ อันมีมโนทวารเป็นที่สำแดงแห่งการกระทำ หรือสำแดงให้เห็นเจตนาของการกระทำนั้น ๆ ว่าตัวละครมีความรู้สึกนึกคิดอย่างไรจึงได้ก่อความรุนแรงในเชิงกายกรรมและวจีกรรมให้ปรากฏฉายชัดตามมา ซึ่งประเด็นอันเป็นแนวคิดหลักในการเล่าเรื่องที่ทาแรนติโน่นำเสนอออกมาในภาพยนตร์ทั้ง 3 เรื่อง ก็คือ แนวคิดเรื่องความแค้นและการแก้แค้น โดยจะเห็นได้ว่าตัวละครเอกของแต่ละเรื่องนั้นลุกขึ้นมาก่อความรุนแรงได้ก็เพราะว่า ตนนั้นเคยเป็นผู้ถูกกระทำมาก่อน เมื่อถูกบีบบังคับ โดนทำร้ายจนถึงจุดที่สาหัสยากจะทานทน ก็มีความโกรธ เมื่อไม่ระงับความโกรธและปล่อยให้ความโกรธฟุ้งฟ่านอยู่ในใจ จึงเกิดเป็นโทสะอยากจะทำร้ายฝ่ายตรงข้ามให้ได้ มีความประทุษร้าย ผูกใจเจ็บแค้นเป็นความพยาบาท รอวันแก้แค้นให้ได้ในสักวันหนึ่งอย่างไม่ยอมลดละเลิกรา และทั้งหมดทั้งมวลนั้นก็สะท้อนให้ว่า ตัวละครแต่ละตัวล้วนตกอยู่ในอำนาจของโมหะ ความลุ่มหลง ทำให้เกิดมิจฉาทิฎฐิ คือ ความเห็นผิดเป็นถูก เมื่อเห็นผิด ก็คิดผิด เมื่อคิดผิดก็ยอมทำความผิดก่อความชั่วได้ ทำให้มองไม่เห็นแนวทางการแก้ปัญหาอย่างอื่นนอกจากการใช้ความรุนแรงที่ปรากฏออกมาทั้งในเชิงกายกรรมและเชิงวจีกรรม ส่วนการใช้ความรุนแรงในเชิงกายกรรม พบว่า ตัวละครมักใช้การฆ่าและทำร้ายกัน (ปาณาติปาต) มาเป็นเครื่องมือในการระบายความโกรธเกลียดและแก้แค้น และเป็นการใช้ความรุนแรงอย่างเปิดเผยโจ่งแจ้งและชัดเจน ในเชิงวจีกรรม พบว่า มีการใช้การพูดโกหก (มุสาวาท) การพูดส่อเสียด (ปิสุณวาจา) และการพูดคำหยาบ (ผรุสวาท) มาทำร้าย ลบลู่ดูหมิ่นให้อีกฝ่ายเกิดความเจ็บช้ำน้ำใจ และหาผลประโยชน์จากฝ่ายตรงข้ามโดยไม่ต้องใช้พละกำลังใด ๆ ความรุนแรงเชิงวจีกรรมนี้มักเป็นชนวนก่อให้เกิดความรุนแรงในเชิงกายภาพตามมา ซึ่งพบได้บ่อยครั้งและเป็นความรุนแรงที่ทรงประสิทธิภาพอย่างยิ่งในภาพยนตร์ทั้ง 3 เรื่องของ ทาแรนติโน่ เมื่อตัวละครเลือกใช้วิธีแบบตาต่อตาฟันต่อฟันในการสะสางปัญหา จุดจบสุดท้ายก็พากันไปสู่โศกนาฏกรรมอันแสนเศร้าโดยมีความรุนแรงเป็นพาหนะ ทำให้ผู้ชมได้มองเห็นความจริงบางประการเกี่ยวกับความรุนแรง และเกิดปัญญาได้ว่า เมื่อเราต้องประสบกับชะตากรรมที่สร้างแรงบีบบังคับและความกดดันในชีวิต

ควรหรือไม่ที่เราจะเลือกใช้ความรุนแรงมาเพื่อยุติปัญหา ความรุนแรงคือทางออกแห่งปัญหาหรือเป็นเพียงแค่วิธีการระบายความหยาบในจิตใจเท่านั้น

บรรณานุกรม

- มหามกุฏราชวิทยาลัย. (2543). **พระไตรปิฎก อรรถกถา ชุด 91 เล่มที่ 17, 33, 34, 38.** พิมพ์ครั้งที่ 4. นครปฐม.
- กฤษดา เกิดดี. (2548). **เอกสารการสอนชุดวิชาทฤษฎีและการวิจารณ์ภาพยนตร์เบื้องต้น.** กรุงเทพฯ. สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช.
- ชัยวัฒน์ สถาอานันท์. (2549). **อาวุธมีชีวิต? แนวคิดเชิงวิพากษ์ว่าด้วยความรุนแรง.** พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพมหานคร. สำนักพิมพ์ฟ้าเดียวกัน.
- เดโชพล เหมนาลย์. **ความรุนแรง: มุมมองจากพระพุทธศาสนา.** วารสารศิลปศาสตร์, ปีที่ 9 ฉบับที่ 2.
- ประพนธ์ ตติยวรกุลวงศ์. (2553). **การเล่าเรื่องและทัศนคติของผู้ชมเกี่ยวกับความรุนแรงในภาพยนตร์ไทย และภาพยนตร์ฮอลลีวู้ด.** วิทยานิพนธ์นิเทศศาสตรมหาบัณฑิต, บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา.
- พระธรรมปิฎก (ป.อ. ปยุตโต). (2545). **พจนานุกรมพุทธศาสตร์ ฉบับประมวลธรรม.** พิมพ์ครั้งที่ 11. กรุงเทพฯ. สหธรรมิก
- พระธรรมวิสุทธิกวี (พิจิตร ฐิตวณฺโณ). (2551). **กฎแห่งกรรม เลิกเกิดได้ถ้าตายเป็น.** พิมพ์ครั้งที่ 11. กรุงเทพฯ. สำนักพิมพ์กรีน-ปัญญาณ
- จันทน์ เจริญศรี. (2545). **โพสต์โมเดิร์นกับสังคมวิทยา.** กรุงเทพฯ. สำนักพิมพ์วิภาษา.
- สุพมิตรา วรพงศ์พิเชษฐ. (2554) **การสร้างสุนทรียภาพแห่งความรุนแรงในภาพยนตร์ของมิชาเอลฮานเคอ.** วิทยานิพนธ์ นิเทศศาสตรมหาบัณฑิต, บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- เสรี พงศ์พิศ. (2539). **ศาสนาคริสต์.** พิมพ์ครั้งที่ 1. กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์เอ็ดดิสัน.
- อนุช อาภาภิรมย์. (2543). **ฉากความรุนแรงในยุคโลกาภิวัตน์.** พิมพ์ครั้งที่ 1. กรุงเทพฯ. สถาบันวิถีทรรศน์.